

Autor: Patricia Kiš
Objavljeno: 09.03.2012

IZLOŽBA 'AH TI KUĆANSKI POSLOVI'

FOTO Kuhinje iz davnine: Prekrasne domaćeice u svijetu opasnih i vrlo teških aparata

ZAGREB - Plakat za izložbu "Ah, ti kućanski poslovi!" koja se u ponedjeljak otvara u Muzeju grada Zagreba pokazuje djevojku u kasnim dvadesetim kako se savršeno našminkana, i sa žutim cvijetom u kosi, sva sretna priprema za - peglanje. A usput joj, dok tako sretna uživa u poslu, i ventilator podigne haljinu na točkice ispod koje provire čarape s podvezicama.

Pećar i štednjaker

Plakat datira u pedesete godine prošlog stoljeća. Nekoliko godina kasnije kronološki i završava izložba o povijesti dizajna kućanskih aparata koja počinje s krajem 19. stoljeća. Kraj je izložbe ujedno i početak doba masovne kulture, kad se proizvodi u velikim serijama, razvija potrošački mentalitet pa polako izumiru zanimanja kao što je ono **Dragutina Volnera** koji je tridesetih godina prošlog stoljeća imao upisano u radnu knjižicu da je - pećar i štednjaker. A kako je to izgledalo nekad? Sudeći prema predmetima na izložbi, nimalo lako, pa svakom kome se učini da mu je danas teško u kuhinji, preporučamo da se zaputi na Gornji grad na izložbu. Ručno pokretane naprave bile su sve do dvadesetih godina prošlog stoljeća dominantne u kućanstvu.

Iz Osijeka

Kava se pržila, kuhalu je trebalo najmanje deset minuta da se počne zagrijavati, hladnjaci su do tridesetih godina koristili otrovne plinove. I bomboni su se radili u kućnoj radinosti, tako da se karamelizirani šećer prvo stavljao u kalup, a onda bi se dodavali okusi: - Sve je bilo moguće, i stiglo se, jer je najčešće žena tada bila kod kuće - kaže kustosica izložbe **Vesna Leiner** iz MGZ-a. Autorice izložbe su **Ksenija Katalinić**, **Radmila Biondić** i **Marina Vinaj** iz Osijeka. Izložba, naime, u Zagrebu gostuje iz Muzeja Slavonije: - Riječ je o predmetima koje su većinom poklonili građani Osijeka. Voljeli bismo i da građani Zagreba našem muzeju doniraju takve predmete. Stare stvari koje imaju doma nama su jako vrijedne. A imali smo brojne izložbe svakodnevne, od salona Žuži Jelinek, do frizerskog salona Kincl - nadodaje **Vesna Leiner**.

Među njoj najzanimljivijim predmetima perilica je za rublje iz 1900. godine, predmet koji je danas gotovo nemoguće pronaći. Pokretala se na kruto gorivo te je ujedno služila i - kao kuhalo, kada bi se bubanj iz nje izmaknuo. Veš se prao tako da se ložila vatra, koja bi zagrijala vodu. Poklopac je, pak, služio kao kada za kupanje.

Kseniji Katalinić, jednoj od autorica izložbe, iznenađenje su bile brojne naprave za sjeckanje začina. Kako većinu od tih začina danas kupujemo u dućanu, u početku nije niti mogla prepoznati čemu su služile.

Tajne kredenca

Postojale su tave specijalizirane za kestenje, i za jaja, te komplicirani željezni sokovnici. Na izložbi je doniran i mlinac za kavu sa ispruženim lavom, zaštitnim znakom firme Peugeot, koja se tada najviše bavila kućanskim proizvodima.

U razdoblje dvadesetih i tridesetih godina datiraju Singerovi i Pfaffovi šivaći strojevi, Elektroluxovi vakuumski usisavači, prvi kompresijski hladnjaci. Svi se predmeti na izložbi smještaju u širi kontekst vremena.

Potpuno je rekonstruirana i osječka gradska kuhinja kakvu je imao stolar **Carl Halasz**. Tako ćemo ponovno, u muzejskom kontekstu, otkriti sadržaj kredenaca kakve su imale naše bake i prabake, a koji su skrivali, činilo nam se kad smo bili mali, razna čuda: modlice za tijesto i stare vage koje su određivale mjeru šećera za kolač.

Malo koga neće dirnuti izvezeni platneni zidnjaci s naivno izvezenim motivima koji pozivaju na ranojutarnje buđenje, sretan dan, ili naprosto na ljubav: "Rascvalo se lijepo polje, u prirodi je raj, Dođi amo moja draga, dođi poljubac mi daj!", govori mladić djevojci i pri tom joj pruža buket cvijeća.

300 predmeta

Kako se mijenjalo doba, i krenula serijska proizvodnja, stručnjaci za marketing osmišljavali su koncept za proizvode, a potrošnju su poticale reklame. Kao i danas, i tad su se jako dobro pamtili najjednostavniji slogani: Radion pere sam ili Sapunske pahuljice, za Saponiju. Radion je imao i popularnu igru, Karte za naše djevojčice. Plinara Osijek na poleđini računa domišljato je crtežima reklamirala ostale proizvode.

Izložba ima oko 300 predmeta. Mnoge je restaurirao **Josip Kralik**, koji je i vratio i stari zvuk usisivačima i ventilatorima.

Copyright © Jutarnji list. Sva prava pridržana.